

СВЕТОСЛАВ МИНКОВ

ЛЮБОПИТНИТЕ

chitanka.info

Каквото искате разправяйте, но няма по-стихийно и всеотдайно чувство от човешкото любопитство. Нито любовта, нито омразата, нито дори страстта към риболова могат да се сравнят с него.

Вървя си оня ден по улицата и гледам: на отсрещния тротоар се струпала тълпа, люлее се и се вълнува. Отначало помислих, че хората са се събрали пред някой магазин, но като се приближих, направих едно странно откритие: пред тълпата няма врата, няма прозорци, няма изобщо магазин. Всички стоят пред някаква олющена стена, тъжно почерняла от времето и дъждовете, протягат любопитно шии и се мъчат да прочетат нещо. Разбрах тогава, че на стената е залепено важно съобщение, и верен на своя граждански дълг, прекосих улицата и се присъединих към любознателния народ.

А слънцето пече немилостиво, трябва да има четиридесет градуса на сянка. До мен стои възпълничък господин с два хляба под мишница и с извехтяла адвокатска чанта в другата ръка. Апоплектичен тип. Всеки миг може да получи удар и да се строполи на земята. Но човекът понася геройски тропическата жегата и с риск на живота си чака да научи новината.

— Какво четат отсреща? — питам го безцеремонно аз с оная интимност, с която обикновено хората подхващат разговор при подобни случаи.

— Не зная — отговаря невъзмутимо той. — Ще видим.

И докато ние стоим и се пържим под адските лъчи на слънцето, при нас се втурва една русокоса дама в бяло костюмче, с коркови обувци на боси крака и с копринена мрежица на главата. В ръцете си държи домакински сак, из който се подава китка магданоз.

— Какво има? Какво съобщават? — пита нетърпеливо тя и очите ѝ ще изскочат от любопитство.

— Спокойствие, моля! Почакайте и ще узнаете! — обяснявам на свой ред аз.

— Ох, отде да го взема вече туй спокойствие! — въздиша печално дамата. — Досега съм стояла на опашка за домати, а трябва и да сготвя нещо за обед.

— Ами че ние да не идем от разходка? И ние си имаме работа! — озъбва се отстрани някакъв мрачен лесничей в зеленикава униформа.

— Всички имаме работа! — обажда се друг.

— Аз отивам на баня! — съобщава предупредително трети.

Минават още десетина минути, а зад нас вече шуми и се вълнува нов приток от хора, все така забързани нанякъде и претрупани с работа. Неизвестността разгаря любопитството, пък и слънчевият пек действа на нервите. Поподигаме се ние на пръсти да видим поне крайчеца на афиша, но нищо се не вижда. Някои губят търпение и почват да протестират:

— Хей, вие там отпред, какво сте се залепили на стената и не мърдате?

— Четете по-бързо, че и други чакат!

— Неграмотни хора, брей!

Навалицата се раздвижва и напират напред. Две ръце издигат високо във въздуха дървено детско конче. Русокосата дама, която е направила значителен пробив пред себе си, крещи отчаяно:

— Не се натискайте, моля ви се! Смачкайте ми домати! Какво е това безобразие!

— Нищо им няма на домати, гледай ти да си здрава! — утешава я неизвестен оптимист, изгубен сред човешката маса.

От време на време от първата редица се измъква по някой щастливец, който е успял да прочете загадъчното съобщение. Той минава край нас и примигва смутено. Едни го гледат със завист, други го питат с угодническа усмивка:

— Прочетохте ли? Какво пише отсреща?

Но щастливецът не отговаря. Той има такъв омърлушен и гузен израз, като че някой го е плеснал с мокър парцал по лицето. Гуши се виновно, покашлюва неестествено и бърза да се отдалечи, като отнася тайната със себе си.

Зад гърба му се чува озлобено шушукане:

— Егоист!

— Сигурно си мисли, че това съобщение е залепено само за него!

След половин час най-сетне идва и моят ред. Приближавам се до стената и оставам някак неприятно изненадан. На стената тъжно се мъдри некролог, най-обикновен некролог в едновременно стил — с димящ жертвеник в единия ъгъл и с коленичил ангел в другия.

Като омагьосан стоя аз пред скръбната вест и чета с напрегнато внимание. Съобщава се на роднини, приятели и познати, че след кратко боледуване е починал Панайот Паничков на седемдесетгодишна

възраст. По-нататък узнавам, че покойникът бил един от основателите на колоездачното движение у нас и че дори получил първа награда в някакво надбягване през 1905 година. Но чудният животопис на този колоездачен феномен не свършва само с неговата велосипедна дейност. Аз узнавам така също, че той бил и дългогодишен служител по съдебното ведомство, и секретар на птицевъдна кооперация, и член в управителния съвет на билкарското дружество „Жълт кантарион“. Като се изброяват след това редките качества на покойника като съпруг и баща, призовава се бог да успокои душата му и се дават най-точни указания за неговото опело и погребение. Некрологът завършва с доста дълъг поменик на опечалени семейства, между които личи и една професорска фамилия, очевидно сложена, за да засили посмъртното величие на покойника, като изтъкне родството му с видни представители на университетската наука. Ала най-смустващо от всичко ми се вижда това, че в горния край на скръбната вест, точно над димящия жертвеник, наднича и се хили живият образ на самия Панайот Паничков. Няма съмнение, че близките му са искали да го представят такъв, какъвто е изглеждал приживе, и то най-малко двайсет години преди смъртта му: съвсем младолик, с рошави мустаци, ухилен до уши. Да се смеееш от собствения си некролог — съгласете се, че туй не е нито много естествено, нито дори прилично. Това е просто подигравка с публиката, която се е натрупала да узнае с подobaваща за случая сериозност някои подробности из твоето житие-битие.

Макар че аз нямам никакви роднински и приятелски връзки с покойния Панайот Паничков, продължавам да стоя като закован на мястото си и не мърдам. Все ми се струва, че ако се дръпна настрана, ще се изплъзне от вниманието ми нещо много важно, много интересно, което в първия миг не съм могъл да разбера. Препрочитам още веднъж некролога, но любопитството ми си остава незадоволено. Дяволите ще го вземат този Панайот Паничков! Може да е жестоко да се приказва така, но да бяха го заклали, да беше го прегазил поне камион или трамвай, най-сетне сам да беше се самоубил — тогава разбирам да си губиш времето заради него. А той — какво? Починал след кратко боледуване като най-обикновен еснаф сред разни там валерианови капки, вендузи и термометри и сега алармира обществото с глупавата си смърт.

И като стоя така пред некролога и се вълнувам от най-разнообразни чувства, неочаквано усещам, че някой ме мушка в гърба. Обръщам се назад и виждам един мършав старец, който е протегнал бастуна си през раменете на неколцина мъченици като него и ми напомня да се махам от стената.

— Вие, господине, го прекалявате! — провиква се нервно той. — Ами че дайте възможност и на другите да разберат какво става!

Обхваща ме необяснимо злорадство. Моля, заповядайте да видите какво става! И аз се изнизвам от навалищата, а на мястото ми мигом се изправя нов любопитен гражданин с дълбокомислен израз на лицето. Той изглежда тъй угрижен, като че е първи братовчед на покойника.

И ето сега към мен се отправя неизбежният въпрос:

— Кажете, кажете: какво има?

И аз отминавам също тъй гузен като другите, примигвам смутено и нищо не отговарям. Потиска ме някакво смесено чувство на разочарование, на излъгано любопитство и на унижено самолюбие и бързам да се скрия някъде, да избягам от тия умолителни погледи и угоднически усмивки.

Когато се отдалечавам от тълпата, съглеждам пред входа на близкото кино русокосата дама с корковите обуца. Тя трие грижливо с кърпичка бялата си пола, оплескана с доматиен сок. Вярно е, че доматиите ѝ се смачкаха в навалищата, вярно е така също, че роклята ѝ се изцапа и че яденето ѝ за обед остана негоствено. Но какво значение има всичко това? Нали все пак тя може да си пробие път до стената и да прочете със собствените си очи кой е Панайот Паничков?

Поглеждам часовника си. Минава пладне. Слънцето е запалило цялото небе, жегата е наистина непоносима. Но и това няма значение. Пред олющената стена непрекъснато прииждат и се трупат нови хора, които разговарят възбудено, натискат се, ругаят се и на всяка цена искат да проникнат във великата загадка.

А Панайот Паничков се хили все така предизвикателно от некролога си и неговото име, до вчера потулено в забрава и мрак, се озарява от яркия блясък на сензацията и печели все по-широка известност сред обществото.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.